

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport

Številka: 610-01/12-5 EPA 665-VI
Ljubljana, 5. 11. 2012

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) sprejela

M n e n j e

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1B) - skrajšani postopek

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na 61. seji 5. 11. 2012 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1B), ki ga je v obravnavo v Državni zbor predložila Vlada.

Komisija predlog zakona **podpira**.

Predlagane spremembe in dopolnitve Zakona o varstvu kulturne dediščine odpravljajo neskladja prvega odstavka 6. člena, 53. člen, desete alineje prvega odstavka 127. člena in 135. člena zakona, ki jih je ugotovilo Ustavno sodišče 7. aprila 2012 v postopkih za preizkus pobud Numizmatičnega društva Slovenije in Urbana Mateta ter za oceno ustavnosti na pobudo samostojnega podjetnika Janeza Švajncerja in Urbana Mateta.

Spremembe uveljavljajo široko definicijo "dokazila o izvoru", ki zagotavlja ustrezno pravno varnost posestnikov arheoloških najdb ali zbirk arheoloških najdb, ki ta dokazila imajo, najdbe pa imajo lastnosti kulturne dediščine po zakonu in Prilogi Uredbe 391/92/EGS. Spremembe naj bi omogočile tudi ustrezno pravno podlago za tolmačenje, da so arheološke najdbe iz izkopavanj ali najdišč na kopnem in pod vodo z ozemlja Republike Slovenije, odkrite po 1.7.1945 last države, razen če imajo njihovi posestniki veljavno pridobljeno dokazilo o lastništvu in ali se v predpisanih postopkih ugotovi, da ne gre za kulturno dediščino. Ta določila naj skladno z ustavno odločbo ne bi posegala v lastninske pravice zasebnikov, ki so predmete z lastnostmi dediščine iz ozemlja Republike Slovenije veljavno pridobili v last po zakonodaji pred veljavnostjo zakona iz leta 2008. Namen predlagatelja je, izboljšati sledljivost premične kulturne dediščine in z dorečenimi postopki ugotavljanja statusa premičnin izenačiti vse zbiratelje.

Novela prilagaja obveznost državnega financiranja predhodnih arheoloških raziskav in glede na razpoložljiva finančna sredstva. Predlog izboljšuje sistemske rešitve pri varovanju in ohranjanju kulturne dediščine z možnostjo interventnega financiranja v primeru njene ogroženosti.

Komisija na podlagi razprave, v kateri so poleg članov sodelovali predstavniki predlagatelja in pobudnikov za oceno ustavnosti Zakona o varstvu kulturne dediščine iz leta 2008, pozitivno ocenjuje namen Vlade, da zakon uskladi z odločbo Ustavnega sodišča, vendar opozarja, da obstajajo ustavno-pravni razlogi, da bi lahko bile določene rešitve in opredelitve ustavno sporne.

Ključne dileme, izpostavljene v razpravi, se nanašajo na veljavnost predlaganih rešitev za nazaj, kar 155. člen Ustave prepoveduje, razen če to zahteva javna korist in se s tem ne posega v pridobljene pravice. Samo zakon lahko določi, pod kakšnimi pogoji in kdaj določbe učinkujejo za nazaj. Predlog zakona avtomatizira lastništvo države nad arheološkimi najdbami, ki izvirajo iz ozemlja RS, tudi za obdobje pred veljavnostjo zakona iz leta 2008, razen če se v postopkih ugotovi, da ne gre za dediščino ali da imajo njihovi posestniki veljavno listino o lastništvu dediščine, ali niso iz ozemlja RS. Po ustavni odločbi pa se lahko taka določba nanaša le na najdbe po uveljavitvi zakona. Obenem pa lahko premičnine postanejo kulturna dediščina in s tem last države šele pod posebej določenimi pogoji in izvršenih postopkih. Na tej podlagi je razumeti, da z uvajanjem obveznosti glede dokazovanja lastništva ni mogoče posegati v že obstoječa lastninskopravna razmerja po predpisih pred sprejetjem zakona iz leta 2008. Komisija ugotavlja, da predlog uvaja nesorazmernost glede varovanja kulturne dediščine in preveč restriktivne ukrepe, ki omejujejo možnost iskanja milejših ukrepov, ki ne bi nujno posegali v lastništvo. Predlog tudi nezadovoljivo določa kriterije glede postopkov pri ugotavljanju, ali gre pri najdeni oziroma posedovani premičnini za kulturno dediščino oziroma se uveljavlja javna korist.

Komisija poudarja, da je varovanje kulturne dediščine izrednega pomena za nacionalno kulturno zgodovino in neprecenljiva vrednost za razumevanje nacionalne identitete. Država je odgovorna za ureditev tega področja, zato mora najti take rešitve, ki bodo na eni strani preprečile oškodovanje kulturne dediščine in omogočile ustrezen nadzor nad posedovanjem ter upravljanjem z njenimi premičnimi, na drugi strani pa ne bi posegale v lastninske pravice zbirateljev in posestnikov. Ti s svojo ljubiteljsko dejavnostjo prispevajo k celostnemu ohranjanju dediščine. Država, lokalne skupnosti in zasebniki morajo ohranjanje oziroma varovanje dediščine, kot javne koristi, uresničevati v razvojnem načrtovanju tako, da dediščino ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključujejo v trajnostni razvoj.

Komisija zato predlaga, da se glede na nekatera pomembna ustavno-pravna vprašanja predlog zakona v sodelovanju z zainteresirano strokovno javnostjo v postopku sprejemanja spremeni tako, da bodo rešitve skladne z Ustavo in bodo hkrati uveljavile konsistentno zaščito premične dediščine ter omogočale razvoj dejavnosti, ki dopolnjujejo načine odkrivanja in ohranjanja nacionalne dediščine. Temeljna skrb države je, da uveljavi takšne ukrepe, s katerimi bo predvsem jasno opredelila in nadzorovala pogoje in način za ohranjanje dediščine ne glede na to, kdo jo poseduje.

* * *

Za poročevalca je bil določen član komisije Anton Peršak, predstavnik kulture in športa.

Damijana Zelnik, l.r.
sekretarka

Dr. Zoltan Jan, l.r.
predsednik